

8.8. gloss. 11. num. 10. & segg. & ita conclusum, &c. & Seraphinus ibidem in fin. dicit. decisionis, ita ait: nota, cum in principio dicitur propter impedimentum à parte præstitum...

Ad quod videnda erit alia decisio eiusdem Seraphini 1687. per totam, in prædicta causa, ubi aliud censuerat Rota.

Alia similis ad idem est Rotæ decisio in una Civitatens. Scholasticæ, & Canonicæ 24. Martij 1597. coram D. Pamphilio, & quæ post medium ita loquitur in hæc: Non obstat, quod iura producta per Maturana non sint in forma probanti...

Supponit enim pro certo, & indubitabili Senatus, ad Regem suorum subditorum vi oppressor omnium iure & pertinere protectionem, atque defensionem naturalem ex debito Regalis officij, ad illamque præstandam iure nature tenentur...

Ac etiam ad Concilij Tridentini, protectionem ex Summorum Pontificum Ballis allici, provt latè sup. hac 2. part. cap. 1. & cap. 2. per totum; ac propterea & litterarum Apostolicarum retentionem debito modo ac reverenter factam à Bulla in Cæna Domini permissam, apparet hoc tract. de supplicatione ad Sanctissim. 1. part. cap. 2. per totum, & capitibus sequentibus...

Quippè cum disceptatur super eo, & super quo terminus est appositus, non currit terminus, sed interim suspenditur Ioseph. Cumia. in Riibus magne Curie Sicilia, cap. 68. num. 65. & Thefaur. Paulan. decis. 10. instantia, casu 4. n. 6. Vestrius in praxi Roman. Curie, lib. 7. cap. ultim. sub num. 19. fol. 220. Oddus in tract. de restitutione, in integr. quest. 71. art. 1. limit. 6. num. Sigismund. Scaccia in tractatu de appellationibus, quest. 15. num. 82. & segg. plures doctrinas videbis in comprobationem hoc tractat. 1. p. cap. 15. à num. 23. cum segg. vers. Et amplius comprobatur...

Supponit etiam pro constanti Senatus hic Supremi, & executoriales, ceteraque acta interim gesta in Romana Curia esse nulla, uti gesta contra partem inauditam, & indefensam, iudi

iudiciamque per contradictas agitur esse nimis rigorosum, cum Reus contumax non sit mediante impedimento ortu ex recursu ad Regem, ad quem iure permitte confugione oppressi his in casibus, & apud quem idè, & ad hunc effectum monitoriales manent detentæ, quousque examinatæ, an contraulant Decreto Concilij Tridentini, vel tradantur parti, ut eis vtiatur; vel Ordinario remittatur causa, quando ad eum pertinere detegatur, vt de ea in prima instantia cognoscat: nec Reus citatus & convenus potest hoc casu dici nec contumax, nec negligens, considerat etenim, quod dum in Senatu adfuit litteræ, & citatio, non poterit in Rota absque illis procedi in causa principali, quousque (vt citatus est) iterum in Rota eadem reproducatur; nec oppressus tenetur prævenire cautelam, & atque fraudem ortam ex clandestina diligentia adgerari, itaque hoc legitimum impedimento excusatur comparere intra terminum citationis.

igitimè quippe excusatur de iure, qui habet impedimentum & ad se præsentandum Sedi Apostolicæ, & Superiori iuxta text. (qui loquitur de excommunicatione) in cap. quomnis 58. de sententia excommunicationis, ibi: Sive quolibet impedimento Canonico retrahatur, quominus Romanum Pontificem possit adire, &c. Et in fine, ibi: Vt impedimento cessante, ad Apostolicam Sedem accedere, mandatum ipsius humiliter suscipi, &c. qui text. ad hoc communiter notatur, vt per Thomas Sanchez in præcepto Decalogi, lib. 2. capitul. 13. num. 34. August. Barbof. in collectan. ad eundem num. 3.

Vbi enim adest legitima causa & litteris non parendi, nec dicitur contumax, nec earum censuras incurrit, quia non dicitur inobediens. Plura congestimus 1. part. capitul. 3. à num. 25. cum sequentibus, vers. Quare ubi adest iusta causa, & solum, & in cap. 2. à num. 19. à n. 24. 50. 33. & num. 34.

Quoniam impedimentum proveniens ex facto Principis excusat, & provt testantur Decius in cap. ex ratione, num. 22. vers. Secundus casus, de appellationibus, Sigismundus Scaccia in tract. de appellationibus, quest. 15. sub num. 124. Nos diximus in tract. de Regia protectione, 2. part. e. 8. à num. 70. & 71. ubi à num. 79. firmavimus post Flaminium Parisiensem, & alios ab isto relatos, lib. 1. quest. 3. num. 121. & Sarner. in Regula de publicand. 9. 13. num. 3. Ripam in tractatu de peste 3. part. 9. 6. litterarum Apostolicarum à Iudice detentatum terminum non currere.

Ideo nec confugiens ad Regem dicitur contumax, & sicut nec fugitivus, Alexand. consil. 144. volumin. 2. & post Asslèt. in constitut. Clement. num. 99. tenet Cumian. in Riibus magne Curie, cap. 68. num. 3. 4. & 5. & num. 8. Qui non & debet molestari, ex l. contra papillum, ff. de re iudicata, & pro prædicta doctrina optime facit text. in l. bone, §. quia damnatum, ff. de adilitio edict. Faciunt etiam que ad hoc plurima congestissimus infra capitul. 24. vers. Maxime cum ad instanciam rellam, à num. 1. Multas doctrinas, & innumeros Doctores congerit Marius Giurba consil. 66. à num. 4. cum sequentibus.

Et in his vel similibus terminis, & quod pendente recursu ad Regem, ad cuius Senatuum alate fuit litteræ executoriales Apostolicæ; legitimum fit impedimentum, vt suspendatur ea

rum terminus, nec parti præiudicet; determinavit Rota in una Lengionens. præsentior. 27. Novembris 1592. coram Pamphilio, quam ad litteram refert Nicolaus Garcia de benefic. 6. p. capitul. 4. sub num. 42. per quam aliæ inuicibilia fundamenta iuris resoluimus Nos de Regia protectione, dicit. capitul. 7. à num. 8 vsque ad numerum. 76. Quod pendens recursus ad Regem legitimum fit impedimentum ad detinendum terminum assignatum parti, aut partibus à Iudice Ecclesiastico in causa principali, ad quod etiam multa videnda erunt sup. hoc tractat. de supplicatione ad Sanctissimam, cap. 15. per totum.

Igitur si monitorialium ob legitimum, & notorium & impedimentum terminus non curat, sed interim dum in Senatu detinentur, suspenditur; sequitur, quod omnis processus, & inde executoriales in Rota, adivte, sunt nullæ ipso iure, & attentatæ gestæ & expeditæ dilatione pendente, & sine pari, C. de dilat. Nos de Regia protectione, 4. part. capitul. 11. num. 4. Plura congerit Scaccia de appellationibus, quest. 13. à num. 34. cum sequentibus, post Lancelot. & alios, videnda erunt que supra 1. part. capitul. 10. à num. 97. cum sequentibus scriptimus, ubi infinitos plures alios Doctores congregavimus huius veræ doctrinæ, maxime cum gesta sint contra indefensam, & inauditam partem legitime excusatam iuxta capitul. 1. de causa possession. & propriet. cum concordantibus.

Ideoque cum omnia nulla sint, & non possunt impedimentum aliquod præstare, & considerantur in iure ac si gesta non fuissent, cap. non præstat. 52. de regulis iuris in 6. Cald. Percira de potestate eligendi, capitul. 13. num. 5. Thomas de Thomasser. in florib. leg. Regul. 205. Sanchez de matrimonio, lib. 8. disp. 22. num. 21. Gonzalez Regul. 8. Cancellar. glossa 50. num. 30. Gavianus disceptation. capitul. 58. num. cum sequentibus.

Mouetur etiam Senatus Regius, quod iura eadem, & quibus Rota fundat suum rigorem, nempe text. in dista Clementina causam, in fine de electione, & Clementin. 2. ut lite pendente, capi quomian frequenter, §. porro, ut lite non contestata, rectorquentur, cum procedant, quando de facto, & autoritate propria, & priuata citandi impediunt, ne ad eos citatio pertineat; sed non quando de iure, & legis permissione, & autoritate publica casibus à lege permisis hoc impedimentum provenit, vel interponitur.

Quoniam omnis dispositio tollens contradictionem, & obstaculum, aut impedimentum ob aliquam causam intelligitur de impedimento, & contradictione de facto facta, non de iure, & ubi ius viam aperit alias ad illam faciendam, atque ipsa dispositio refertur dumtaxat ad contradictores de facto, ita Glossa, verbo, Contradictores, & ibi Abbas num. 9. in cap. pro illorum, de prebend. & ibidem Ancharran. n. 13. Ioannes Andreas num. 10. Zabarella in cap. quia contingit, §. contradictores, de Religiosis domibus, Nauarvus in cap. cum contingat, causa 7. nulli. num. 3. de re scriptis, Flaminus Parisius de resignatione, lib. 1. quest. 4. num. 44. Bartholomeus Peret. in commentar. ad extraneam ambrosiense, de rebus Ecclesie, verb. Infringere, n. 20. pagin. 268. Lancelotus de attentatis, appellation. pend. part. 2. cap. 12. limitat 9. num. 41. Randinia in Promptuar. recept. sentent. tom. 1. tit. 16. n. 5. Zerola

83 Nam defensor, quam Princeps ꝑ præstat (provt tenetur) oppressis; cum proveniat ab origine & fonte perenni iuris naturalis, vt dictum est supra i. capitul. 2. à num. 101. cum sequentibus. atque pluries in hoc tractat. nullo modo sublata illis intelligi potest per Bullam Cænz Domini, vt supra i. part. capitul. 2. per totum, abundè remanet probatum, ꝑ quia ius naturale non potest tolli, nec in aliquo detrahi, seu derogari, s. sed naturalia inhiunt. de iure naturali gentium, & Civili, leg. eas obligationes 8. ff. de captiv. dimittit. leg. ius agnationis 34. ff. de pactis, leg. iura sanguin. 8. ff. de regulis iuris, exornat Ioannes Garcia de nobilitate, glossa 7. num. 17. Conan. lib. 1. Commentatione. capitul. 7. num. 6. & capitul. 10. num. 7. Pro quibus non omitam elegantissima Ciceronis verba, lib. 3. de Republica, ibi: *Est vera lex, rellativatio nature congruens, diffusa in omnes, constant, sempiterna, que vocet ad iudicium iudendo, vetando, à fraude detineat, huic legi nec prorogari fas est, nec derogari ex hac aliquid licet, neque ita abrogari potest, nec vero, aut per Senatum, aut per Populum solui hac lege possumus, nec querendum est explanator, aut interpret alius, nec erit alia lex Romæ, alia Athenis, alia nunc, alia posthac, sed & omnes gentes, & omni tempore una lex, & sempiterna, & immutabilis continebit* consonant, l. 5. tit. 4. part. 4. l. 34. tit. 34. part. 7.

85 Conducit quod eleganter ꝑ docuit Cuiacius in leg. 1. s. huius studij, versicul. Nunc tractemus, ff. de iustit. & iure, in recitationibus solemnibus pagin. 1349. comprobans explicationem Glossæ ibi dicentis: *Natura, idest Deus, vt idem sint Deus, & natura.* Post Marchum Tullium, & Plutarchum, & Lactantium, lib. 7. prosequitur, & facit in hæc: *Ius ergo naturale est, quod natura, idest, Deus Parens rerum omnium, & universi gubernator, omnia animalia docuit, idest, cuius genere ea sunt, atque petita: nam subicit Vlpianus hoc loco. Videmus omnia animalia istius iurisferitiam censer, & pauld post, ibi: Ergo istius iurisferitiam omnia animalia censerentur, idest, iurisferitiam habent, nec enim minus ea ius illud natura docet, quam homines, & qui docet peritum, facit eum, quem docet. Ergo hoc iure naturali Natura, seu Deus imbuat, non tantum homines, sed etiam belluas, tam feras, quam cicures, & aues, & pisces.*

86 Elegantissimè etiam hoc idem ꝑ confirmat. Francisc. Conan. lib. 1. Commentar. capitul. 4. folio mibi 19. littera C. D. E. sic dicens: *At existimo, vim vt repellamus, hoc etiam iure concessum esse, non inuentum, cum id bestiarum sensibus insensum esse videmus.* Et pauld post, ibi: *Sed si vis inferatur, nulla est, cui non sit ira, non*

87 *si animus, iniuria impatiens, ꝑ & prompta, si nocens, ad defendendum alacritas, est hæc (vt scribit Tullius pro Mlore) non scripta, sed natura lex, quam didicimus, accepimus, legimus, verim ex natura ipsa arripimus, hausimus, ad quam non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus, &c.* Et pauld post: *ibi: Nequisquam est rerum omnium, que gignuntur in terra, quod non aliqua habeat natura. ꝑ adiumenta, quibus se vindicet ab externis offensionibus, & iniuriis, vt ait Lucretius, lib. 5. Quod si in omni*

natura hoc perspicitur in esse, in homine sanè multo magis sese ostendat, vt nemo sit bene informatus à natura, qui libenter, aut patienti animo ferat iniuriam, atque idest, quod dicit Florentinus licere, vt vim, atque iniuriam propulsemus, &c.

Igitur si à Deo ipso provenit hæc lex naturalis, à nemine tolli, impediri, aut derogari potest, licet, quia eius est tollere & abrogare, cuius est condere, vt hæcenus latius satis probatum remanet, & per consequens nec à dicta Bulla sublata intelligitur vi oppressis hæc iusta, & permissa defensio, nec talis Summorum Pontificum intentio ex ea colligitur, sed contraria, vt ex ea patet, & est ostensum abundè supra i. part. capitul. 2. à num. 101. cum multis sequentibus.

Ad quid igitur tantus Rotæ rigor, tam in negando audientiam recurrenti, ꝑ illum, que habentis pro excommunicato, quem omnes ferè Iurisprudentie, & sacre Theologiæ professores à Censuram incurfu excusant, & non ligatum probant unanimiter, provt i. part. in capitul. 2. à num. 10. à num. 24. 33. & 34. & in cap. 3. à num. 25. & sequentibus, plenius vidimus? Quam in modum procedendi contra ipsam legitimando citationes omnino reprobatas à iure, sine actis, vel informiter præsentatis, & transumptis, & vt plurimum illum abentem per iudicium contradicatum, & inauditum condemnando, facillè suppledo quoslibet iuris etiam naturalis defectus in odium (vt ipsa Rota clarè & apertè ore passim fatetur) recurrentis. Hoc enim magis est affligere afflictos, & afflictionem afflictioni adde, contra quod iura omnia clamant, leg. nautis, s. cum autem, ꝑ ff. ad leg. Rhodiam de iactu, leg. Dinus Marcus in princip. ff. de offic. Præsid. leg. si idem, ff. de iur. omnium Iud. leg. pena, s. fm. ff. ad leg. Pompeiam, de parricid. leg. tam mentis, Cod. de Episcop. & Cleric. cap. ex parte de Clerico. agroran. cap. si quis à proprio. 11. quest. 5. cap. 1. s. scriba. de prohibita fandi aliena. per Federic. Quo indubiè violentia crevit, visque vi augetur, que magis incendit charitatem Catholicam Senatus Regij ad illam propulsandam, & repellendam, & ad protegendum vi oppressum apertendo illi viam à iure probatam ex Tridentin. ne ius suum pereat defensione carenti, vt de eo cognoscatur noviter ab Ordinario recitens in Senatu executivialibus, perperam per iudicium contradicatum contra recurrentem expectidit.

CAPVT XXI.

Nuntius Apostolicus cum potestate Legati de Latere, esto quod de iure Ordinaris dici potest, an cum Ordinariis in prima instantia concurrat, ita vt eius litteras Senatus Ordinario non remittat.

Et an Nuntius ipse queat exequi litteras Apostolicas in prima instantia directas Ordinario, siue in forma dignum, siue in forma gratiosa, seu dispensationes.

SUMMARIVM.

Nuntios ad partes missi non ordinariam, sed delegatam habere iurisdictionem, qui teneant, num. 1.

Legati de iure communi Ordinarij dicuntur, & cum Ordinariis sue provinciæ concurrunt, n. 2.

Nuntij Apostolici Hispanie, cum potestate Legati de Latere missi, Legati de Latere potestate funguntur, num. 3.

Clausula (cum plenitudine iuris Canonici) importat, vt proutius consequatur omnia iura aliis Canonici debita, num. 4.

Privilegium adinstar alterius iam concessi sortitur parèm, & eundem effectum cum illo, n. 5.

In privilegio adinstar alterius repetuntur omnia, que in relato continentur, n. 6.

Concessum ea lege, vt habeat vim alterius rei, huius naturam, & effectum assumit, ac si eadem fuisset reacter, num. 7.

Causa duo, quando sunt à iure acquisitati dispositum in vno, in alio repetitur, n. 8.

Nuntij facultas cum potestate Legati de Latere superflua foret, si idem non operaretur, quod ius abhorret, num. 9.

Verba abundantia tolerantur quando ad maiorem declarationem apponuntur, & tollenda dubitationis gratia, num. 10.

Legatus de Latere, & Legatus cum potestate de Latere pares sunt, num. 11.

Nuntiorum facultates cum potestate Legati à Latere partim sunt Ordinaria, partim extraordinaria, num. 12.

Legatus cum potestate Legati à Latere cognoscit de appellacionibus ad Papam remissis, n. 13.

Adaquatus potitur eodem iure, quo is, cui adaquatur, num. 14.

Nuntius Apostolicus cum potestate Legati de Latere, absque alia facultate eandem habet potestatem, & privilegia, que Legatus de Latere, num. 15.

De Legato à Latere ad Nuntium cum potestate Legati à Latere valet argumentum, n. 16.

Appellationem ad Sedem Apostolicam emissam sicut Legatus de Latere potest committere, ita & Nuntius cum potestate Legati à Latere datus, num. 17.

Nuntius virtute clausula (cum potestate Legati de Latere) cognoscit de Causis exemptorum, Sedi Apostolica immediate subiectorum, n. 18.

Erasinus à Cochier confusè loquens de Legatis mis-

sis non habentibus iurisdictionem in exemptis, declaratur, num. 19. & 20.

Nuntij cum facultate Legati de Latere non sunt verè Legati de Latere, sed similitudinariè respectu exercitij, num. 21.

Religio non Mendicantium, cui datur privilegium adinstar Mendicantium, non est Mendicantium, licet eius privilegia viatur, n. 22.

Legatus à Latere de iure communi cum Ordinariis concurrat, num. 23.

Nuntij, & Legati à Latere noviori Trident. dispositione in prima instantia iurisdictionem aliquam non habent, nec cum Ordinariis concurrunt, num. 24.

Nuntius si se intromittat cognoscere in prima instantia, Senatus remittit causam Ordinario, num. 25.

Nuntius Apostolicus an iurisdictionem delegatam, vel Ordinariam habeat, n. 26. remissive.

Nuntius Hispanie an valeat exequi litteras directas Ordinariis in prima instantia, num. 27. & seqq.

Gratia in forma dignum, & dispensationes matrimoniales Ordinariis, non alio dirigi solent de stylo Romane Curie, n. 28.

Item etiam dispensationes alie, absolutiones, & monitoriales, necnon criminalium commissiones Ordinariis solent dirigi, n. 29.

Alie sunt commissiones, que non solum Ordinariis committuntur, sed & aliis in dignitate constitutis, vt in exemptis, n. 30.

Nuntius aliquando admittit executionem dispensationum, aut in forma dignum commissam Ordinariis, aliquando relictavit, n. 31.

Nicolai Garcia observatio commemoratur tenentis, Nuntium non posse exequi dispensationes, & gratiam dignum, cum non sit in commissione nominatus, num. 32.

Nuntium esse executorem universalem litterarum Apostolicarum nullo iure probatur, nec in suis titulis talis facultas legitur, n. 33.

Et quando foret talis executor, intelligitur litterarum in forma gratiosa, non in commissaria, maxime in forma dignum expediturum, n. 34.

In omnibus tamen post factam executionem per Delegatum nominatum potest, n. 35.

Resolutio Nicolai Garcia, & Francisc. Leonis, quod nunquam practicatur Nuntium posse se intromittere in causa aliis delegata, num. 36. & seqq.

Littera directæ alicui Delegato specialiter si coram alio presententur, sententia, & processus sunt nulli ex defectu iurisdictionis, n. 37.

Delegatio facta in vnam personam sine subdelegatione in aliam transferri nequit, n. 38.

Commissiones, que de stylo Curie debent, & committuntur Ordinariis, si in eis se intromittat Nuntius in prima instantia, Senatus Ordinario remittit, num. 39.

Iura locutionis de iurisdictione Legati à Latere procedunt in Nuntiorum cum potestate Legati de Latere missi, num. 40.

ICET ab aliquibus sectetur, Nuntios Apostolicos ꝑ ad partes missos non ordinariam, sed tantummodo delegatam iurisdictionem habere, nec cum Ordinariis concurrere, vt probant Pettus Barbosa in l. cum Prator. 12. §. 1. n. 63. Gg 3 de